

Balla Demeter fényképéhez

PILINSZKY JÁNOS

A kézirat, Balla Demeter visszaemlékezése szerint, nem sokkal a költő halála előtt, 1981 májusában született, a fotóművész kiállítási katalógusa számára.

A művészetben a „mozgás” legfőbb modellje a körülöttünk feszülő univerzum. A mindenség kölcsönösen távolodó galaktikáival: maga a mozgás — míg a mindenség látványa: maga a mozdulatlanság. A művészetben e „mozdulatlan mozgás” nélkül talán nincs is érvényes alkotás. Balla Demeter Schaár Erzsébetről készült képén kiválóan érzékelhetjük, hogy a művészi realitásban mennyire egy, mennyire azonos a két elem, mintha tiszta ellentétük lenne a rejtőzködő valóság egyedül lehetséges anyanyelve. Schaár Erzsébet szobornyalma, s a fénykép felső sarkában látható szobor szinte minden porcikájában hunyorgó nyugtalansága szembeszökő. Ugyanakkor a látvány felszíne alatt a feszültség tüstént irányt és helyet is cserél, még hozzá örökösen és kifogyhatatlanul, akár egy láthatatlan mérleg két nyelve, mintha egyedül a kibékíthetetlen ellentmondásban létezne egység és egyensúly. Alkotót és alkotást úgy őrzi e fénykép, hogy szinte látjuk és érezzük amint a készülő és kész szobrok magát az alkotójukat mintázzák.

Minél tudatosabb egy művész, annál inkább kegyeli őt a véletlen kegyelme, mely persze mindig ingyenes. Balla művei közül azért emeltem ki a Schaár-fotót, mert meggyőződésem, hogy ez a legingyenebb képe, s így erényeit is ez az állandó értékeknek kijáró kegyelem érvényesíti a leginkább.

Balla Demeter fotója